

การศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาหมู่บ้านปางมะโอ ตำบลแม่ณะ
อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว
เพื่อสุขภาพโดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่น

**A FEASIBILITY STUDY ON DEVELOPING HEALTH TOURISM
BY LOCAL HERBS : PANG MA-OH VILLAGE, MAE-NA
SUB-DISTRICT, CHIANG DAO DISTRICT,
CHIANG MAI PROVINCE**

ลดาวัลย์ มุลละ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มวิชาการท่องเที่ยว
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

พ.ศ. 2548

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาชุมชนบ้านปางมะโอ ตำบลแม่ณะ อำเภอยางตลาด จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ โดยใช้สมุนไพรท้องถิ่น

ผู้วิจัย นางสาวดาวัลย์ มุลละ

สาขา การวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น

กลุ่มวิชา การท่องเที่ยว

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ อาจารย์ ดร.บงอร นัตถ์รุ่งเรือง

กรรมการ อาจารย์อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว

กรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.บงอร นัตถ์รุ่งเรือง)

.....กรรมการ
(อาจารย์อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วีระพล ทองมา)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูทธ วงศ์แปง)

วันที่.....เดือน..... พ.ศ. 2548

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาหมู่บ้านปางมะโอ ตำบลแม่ณะ อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ โดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่น

ชื่อผู้วิจัย : นางสาวดาววัลย์ มูลละ

สาขา : การวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มการท่องเที่ยว

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: อาจารย์ ดร. บังอร ถัดรุ่งเรือง

ประธานกรรมการ

: อาจารย์อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว

กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาหมู่บ้านปางมะโอ ตำบลแม่ณะ อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ โดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่น โดยเน้นการศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค) ที่ส่งเสริมและสนับสนุนต่อการพัฒนาหมู่บ้านปางมะโอ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ โดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่น ตลอดจนการศึกษาสมุนไพรและรูปแบบบริการที่จะนำมาให้บริการเพื่อสุขภาพแก่นักท่องเที่ยว การศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของหมู่บ้านปางมะโอ เพื่อดูความเหมาะสมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ และการเก็บข้อมูลจากประชาชนในหมู่บ้าน โดยการสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถามในเรื่องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ โดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่น และแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านปางมะโอ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ โดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่น

ผลจากการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้านปางมะโอ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ โดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่นพบว่า ประชาชนลงความเห็นว่า การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพจะทำให้นักท่องเที่ยวมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี ส่งผลให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากอาชีพเสริม และทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปในเรื่องการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ โดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่น คนในชุมชนเห็นด้วยกับการที่จะนำสมุนไพรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และคิดว่า กิจกรรมการดื่ม กินสมุนไพร ความต้องการซื้อสมุนไพรและความต้องการทดลองใช้สมุนไพร

จะสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวยังหมู่บ้านได้ ส่วนสมุนไพรมานำมาใช้ควรจะมีการปลูกขึ้นทดแทนเพื่อป้องกันการสูญพันธุ์

นอกจากนี้ประชาชนในหมู่บ้านปางมะโอยังมีความคิดเห็นว่า บุคลากรที่จะให้บริการแก่นักท่องเที่ยวควรเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องสมุนไพร เป็นผู้สนใจและได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อให้การบริการที่มีคุณภาพสูงสุด ได้แก่ การคั้น กินสมุนไพร การอบ/ประคบสมุนไพร การนวดแผนโบราณ การนวดเท้าและวารีบำบัด

ในส่วนของการศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกหรือการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรคและโอกาสนั้นพบว่า หมู่บ้านปางมะโอ มีจุดแข็งและโอกาสมากกว่าจุดอ่อนและอุปสรรค ทั้งจุดแข็งในด้านความพร้อมของชุมชนด้าน สถานที่ ห้องอบสมุนไพรความพร้อมของประชาชนในหมู่บ้าน สภาพแวดล้อมธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และมีสมุนไพรนานาชนิดที่สามารถนำมาให้บริการเพื่อสุขภาพได้พร้อมทั้งโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลและเอกชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพซึ่งกำลังเป็นที่นิยมในหมู่นักท่องเที่ยวในปัจจุบัน หมู่บ้านปางมะโอจึงมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่น

ผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นประโยชน์ต่อชุมชนบ้านปางมะโอ ในการนำแนวทางจากการศึกษาไปพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่นและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนอื่น โดยเป็นกรณีศึกษาในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยใช้สมุนไพรในท้องถิ่นของตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุด

The Title : A Feasibility Study on Developing Health Tourism by Local Herbs :
Pang Ma-Oh Village ,Mae – Na Sub-District,Chiang Dao District,
Chiang Mai Province

The Author : Ladavan Moolla

M.A.Degree Program : Community Reseach and Development (Tourism)

Thesis Advisors : Dr.Bung-on Chartrungruang Principal Advisor
Ms.Aroonrat Wichienkiew Co-Advisor

ABSTRACT

This research is a feasibility study on developing Pang Ma-Oh Village , Mae-Na Sub-District , Chiang Dao District in Chiang Mai to be a health tourism site by using its own local herbs. The study focused on the SWOT anlysis of the village in the aspect of a health tourism site. Also it included the survey of herbs and possible services for tourists' health.

The survey was done by collecting physical environment data of the village to assess the appropriateness in being a health tourism site. The data from the 146 informants (age between 15-70 years old) in the village were also collected by interviews and questionnaires to find out their agreement if their village will be a health tourism site by using local herbs. Their opinions about how to develop their village to be a health tourism site were also revealed.

The results of the finding revealed that the villagers all unanimously agreed to have the village be a health tourism site by using local herbs in all services for tourists. Health tourism will be both for the sake of tourists and the community. The tourists will have better physical and mental health while the community will have an alternative earning from providing health services, as well as fame in being a health tourism site.

In the villagers' opinions, the services should include drinking and eating herbs, as well as selling herb product and letting tourists have a trial test in consuming herbs. More services are foot reflexology, herbal sauna and herbal massage. For the service personnels, they

should have knowledge about herbs. They should be willing to serve people and selected by the village committee. All the local herbs used should be replanted.

For the SWOT Analysis, it was found that there were more strengths and opportunities than weaknesses and threats. The strengths were found in the aspects of the community readiness in the location, the existing herbal sauna room, the community's willingness, appropriate natural environment with plentiful various kinds of herbs. Also, the opportunities to gain the sponsorship from both the government and the private sectors in developing the village to be a health tourism site were possible.

The findings are beneficial directly to the Pang Ma-Oh community to have the right directions in developing their village to be a health tourism site. Also other communities can gain from this research as a case study for them.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.บังอร ฉัตรรุ่งเรือง ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.วีรพล ทองมา ที่ได้ให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณผู้ใหญ่บ้านอินทร ไจระวัง และชาวบ้านหมู่บ้านปางมะโอ ตำบลแม่ทะ อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง ที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ทำให้ผู้วิจัยมีวันนี้ ขอขอบคุณน้องๆ คุณสุวิมล วงษ์พิทักษ์และคุณทนงกิจ เกษรสมุทร ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆตลอดมา ขอขอบคุณคุณคุณธัญญารัตน์ พรหมภิชัย ที่เป็นที่ปรึกษาในยามท้อแท้ และท้ายสุดขอขอบคุณ ร.ท.นิราศ สนวนหมาก ที่คอยให้กำลังใจผู้วิจัยมาโดยตลอด

ลดาวัลย์ มุลละ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	2
ขอบเขตการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
ความหมายของการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ.....	5
องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ.....	6
รูปแบบของการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ.....	7
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสมุนไพร.....	19
บริบทชุมชนของหมู่บ้านปางมะโอ ตำบลแม่่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัด เชียงใหม่ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไปได้ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อ การใช้สมุนไพรท้องถิ่น.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	30
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	33
ประชากร.....	33
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม.....	36
การคำนวณน้ำหนักเฉลี่ย.....	37
การแปลผลคะแนนเฉลี่ย.....	37
การแปลผลช่วงคะแนน.....	38
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
ลักษณะของประชากรที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามทำให้ได้มาซึ่ง บริบทชุมชน.....	39
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยการใช้สมุนไพร ท้องถิ่น.....	44
ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านปางมะโอให้เป็น แหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่น.....	51
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	58
สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล.....	59
ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหมู่บ้านปางมะโอให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อ สุขภาพโดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่น.....	64
บรรณานุกรม.....	68
ประวัติผู้วิจัย.....	71
ภาคผนวก.....	72
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์.....	73
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม.....	79
ภาคผนวก ค ภาพประกอบการวิจัย.....	85

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 ตารางแสดงลักษณะของประชากรในชุมชนบ้านปางมะโอ.....	40
4.2 ตารางแสดงพืชสมุนไพรที่พบและการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านปางมะโอเรียงตามลำดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่บอกว่าสมุนไพรเหล่านี้เป็นสมุนไพรท้องถิ่นของหมู่บ้านปางมะโอ.....	42
4.3 ตารางแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ โดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่น.....	45
4.4 ตารางแสดงกิจกรรมที่ควรจัดให้บริการเพื่อสุขภาพแก่นักท่องเที่ยว.....	56
4.5 ตารางแสดงสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมให้บริการเพื่อสุขภาพแก่นักท่องเที่ยว.....	56
4.6 ตารางแสดงบุคลากรที่จะรับผิดชอบในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพของชุมชน.....	57

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2.1 แผนภาพกรอบแนวคิดการพัฒนาบริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริม สุขภาพในที่พักผ่อน	28
2.2 แผนภาพกรอบแนวคิดความเป็นไปได้ในการพัฒนาหมู่บ้านปางมะโอ ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยการ ใช้สมุนไพรท้องถิ่น	

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ (Health Tourism) เป็นรูปแบบหนึ่งทางการท่องเที่ยวที่พัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดเฉพาะทาง (Niche Market) และเป็นจุดขายสำคัญของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว (Long Stay Tourism) การท่องเที่ยวลักษณะนี้มีผลดีต่อการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศไทยทั้งในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยวและประชาชนที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวและยังเป็นการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรมด้วยการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจให้บริการกิจกรรมเพื่อสุขภาพในรูปแบบต่างๆ ในส่วนของประเทศไทยนั้นจำเป็นต้องดำเนินการวิจัยออกแบบการผลิตและพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพรูปแบบใหม่ๆที่น่าสนใจและบริการที่มีคุณภาพให้มากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศและพัฒนาระบบการกำหนดมาตรฐานคุณภาพเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพให้เข้าสู่ระดับมาตรฐานสากลรวมทั้งเสริมสร้างประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพระดับโลก (ปัทมา ตันติเวชกุล, มกราคม-มีนาคม, 2546 : 30) โดยในช่วงปี 2546การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดแผนกลยุทธ์ทิศทางการดำเนินงานการปฏิรูป การท่องเที่ยวในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยเน้นพื้นที่จังหวัดที่มีศักยภาพ (รุ่ง กาญจนวิโรจน์, 2546) ซึ่งหนึ่งในพื้นที่ดังกล่าวมีจังหวัดเชียงใหม่รวมอยู่ด้วย

ในจังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่หลายอำเภอที่มีศักยภาพและสามารถพัฒนาให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพได้ หมู่บ้านปางมะโอ ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาวในจังหวัดเชียงใหม่มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย มีแหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งพืชอาหารและสมุนไพรหายาก (กาญจนา ชันคำ, 2546) และจากการสำรวจชุมชนบ้านปางมะโอในเบื้องต้นของผู้วิจัยพบว่า มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และคนในชุมชนมีความต้องการพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นแหล่ง

ห้องเที่ยวเพื่อสุขภาพแต่ละคนในชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจและแนวทางในการจัดการ
การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดรวมทั้งเป็นการ
อนุรักษ์พืชสมุนไพร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาหมู่บ้านปางมะโอ ตำบลแม่ณะ อำเภอลำปาง จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย นำเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

1. ความหมายของการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ
2. องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ
3. รูปแบบของการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสมุนไพร
5. บริบทชุมชนของหมู่บ้านปางมะโอ ตำบลแม่ณะ อำเภอลำปาง จังหวัดเชียงใหม่ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไปได้ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่น
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. ความหมายของการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ

การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ (Health Tourism) เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบผสมผสานในแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ โดยมีกิจกรรมเพื่อการรักษาสุขภาพเป็นกิจกรรมสำคัญในการท่องเที่ยว เช่น การพักผ่อนในรีสอร์ทที่มีการรักษาสุขภาพ การท่องเที่ยวที่มีโปรแกรมการรับประทานอาหารชีวจิต อาหารมังสวิรัต การฝึกสมาธิ การฝึกออกกำลังกาย เป็นต้น มักมีกำหนดเวลาช่วงหนึ่งเพื่อให้เกิดผล เช่น 7 วัน 5 วัน หรือ 3 วัน (ศูนย์กลางของผู้ที่จะมาเยือนและเคยมาเยือนเชียงใหม่, แหล่งรวบรวมข้อมูลเรื่องราวของจังหวัดเชียงใหม่และใกล้เคียง, 2548)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกรณีศึกษา (Case Study) แบบชุมชน เป็นทั้งงานวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการพัฒนาหมู่บ้านปางมะโอ ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาวจังหวัดเชียงใหม่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร

ประชากร

ประชากรที่รวบรวมได้ คือ สมาชิกหมู่บ้านปางมะโอที่มีอายุ 15 - 70 ปี จำนวน 146 คน ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา ชาวบ้าน สมาชิก อบต.และ ผู้ใหญ่บ้าน จากประชากรทั้งหมดในหมู่บ้าน 191 คน เท่ากับร้อยละ 76.44

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะของแบบสอบถามประกอบด้วยคำถามแบบเลือกตอบ (Choice) และแบบสำรวจรายการสมุนไพร และแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาหมู่บ้านปางมะโอ ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่น โดยการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดตั้งหมู่บ้านให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่น ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะของประชากรที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามทำให้ได้มาซึ่งบริบทชุมชน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการพัฒนาหมู่บ้านปางมะโอให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านปางมะโอให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่นและรูปแบบบริการที่เหมาะสมในการให้บริการนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 1 ลักษณะของประชากรที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามทำให้ได้มาซึ่งบริบทชุมชน

1.1 ลักษณะของประชากร

ประชากรในชุมชนบ้านปางมะโอที่เก็บข้อมูลได้ครบถ้วนมีจำนวน 146 คน เป็นชาย ร้อยละ 60.3 เป็นหญิงร้อยละ 39.7 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.9 รองลงมา มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีสถานภาพสมรสมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 68.5 รองลงมา คือ โสด คิดเป็นร้อยละ 19.2 ในด้านการศึกษา ระดับการศึกษาที่ประชากรเรียนจบมากที่สุด คือ ระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 คิดเป็นร้อยละ 79.5 สำหรับอาชีพที่ประชาชนบ้านปางมะโอทำกันมากที่สุด คือ อาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 50.7 รองลงมา คืออาชีพรับจ้าง(เก็บเม็ยง)ร้อยละ 34.2 ส่วนรายได้

เฉลี่ย/คน/เดือน มากที่สุดคือ ระหว่าง 2,001-3,000 บาทและต่ำกว่า 1,000 บาท ซึ่งมีสัดส่วน
ใกล้เคียงกัน คือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความเป็นไปได้ในการการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่นของชุมชนบ้านปางมะโอ ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนของหมู่บ้านปางมะโอ ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพรท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาหมู่บ้านปางมะโอตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่น
3. เพื่อศึกษาหารูปแบบการบริการการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่นของหมู่บ้านปางมะโอ ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาวจังหวัดเชียงใหม่หากมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาลักษณะของประชากรซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ โดยศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของประชากรเกี่ยวกับการจัดตั้งชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่นและความเข้าใจในการจัดตั้งชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ

ในการศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรในหมู่บ้านปางมะโอ จำนวน 146 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการศึกษาเอกสารด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT Analysis) และใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ประกอบด้วยค่าความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) และค่าเฉลี่ย (μ) ผลจากการศึกษาโดยสรุปและการอภิปรายผลมี ดังนี้

บรรณานุกรม

- กมลวัลย์ กี่สุวรรณและยุวดี นิรัตน์ตระกูล. “การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพทางเลือกในปี 1999”
Ecotourism Network. (13 กุมภาพันธ์ 2542) : 6-8.
- กาญจนา ชันคำ.รูปแบบการจัดการภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบ้านปาง
มะโอ ต.แม่ละ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่.เชียงใหม่ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่ง
ชาติ,2546.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย www.tat.or.th (15.ธ.ค.,2547)
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.โครงการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ.
กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย,2546.
- ชลสิทธิ์ ชูชาติ.อุตสาหกรรมท่องเที่ยว.เชียงใหม่ : สถาบันราชภัฏเชียงใหม่,2542.
- นิคม พุทธา. “ระบอบประชาธิปไตยกับการแก้ไขปัญหาความยากจน กรณีศึกษา “องค์กรชุมชน
ท้องถิ่นในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบนกับการจัดการป่าชุมชนและสายน้ำแม่ปิง” อำเภอ
เชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่” เอกสารประกอบการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า
ครั้งที่ 5 (KPI Congress V). กรกฎาคม,2546 : 90-100.
- นริศรา พัชกุล.Aroma Therapy : น้ำมันหอมระเหยเพื่อความงามและสุขภาพ.กรุงเทพฯ : ศักดิ์ชัย
การพิมพ์,2547.
- เนตรดาว วุฒิอิน.ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในการใช้บริการอาบน้ำแร่เพื่อสุขภาพ :
กรณีศึกษา รอยัลปิงริสอร์ท เชียงใหม่.เชียงใหม่ : การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,2545.
- ปัทมิตา ตันติเวชกุล. “การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ” จุลสารการท่องเที่ยว.ปีที่ 22,ฉบับที่ 1 (มกราคม-
มีนาคม 2546) : 29 - 41.
- ปัทมิตา ตันติเวชกุล. “โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนาบริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ”
จุลสารการท่องเที่ยว.ปีที่ 22,ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2546) : 48 - 53.
- ประชัน รักพงษ์.บทเรียนจากประสบการณ์การบริหารจัดการป่าโดยองค์กรชุมชนในพื้นที่อำเภอ
เชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ กรณีศึกษา : ป่าชุมชนบ้านปางมะโอ ป่าชุมชนบ้านผาตาย
และป่าชุมชนบ้านม่วงหุ้ง.สถาบันราชภัฏเชียงใหม่,2546.
- พะยอม สุวรรณ.ผลของการประคบร้อนด้วยสมุนไพรต่ออาการปวดข้อ ข้อฝืด และความลำบากใน
การทำกิจกรรมในผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อม. เชียงใหม่ :วิทยานิพนธ์ ปริญญาพยาบาลศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,2543.
- พเยาว์ เหมือนวงษ์ญาติ.ประโยชน์ของสมุนไพรในงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน.กรุงเทพฯ :
แสงมงคล ออฟเซ็ท การพิมพ์,2545.

- เพ็ญภา ทรัพย์เจริญ.การแพทย์แผนไทย สายใยแห่งชีวิตและวัฒนธรรม.กรุงเทพฯ : องค์กร
สงเคราะห์ทหารผ่านศึก,2540.
- เพ็ญภา ทรัพย์เจริญและคณะ.สมุนไพรไทยในยุคโลกไร้พรมแดน.กรุงเทพฯ : องค์กรสงเคราะห์
ทหารผ่านศึก,2538.
- มาโนช วามานนท์และเพ็ญภา ทรัพย์เจริญ.ยาสมุนไพรสำหรับงานสาธารณสุขมูลฐาน.กรุงเทพฯ :
องค์กรสงเคราะห์ทหารผ่านศึก,2540.
- ม.ร.ว.ภูมิินทร์ วรวรรณ.กลยุทธ์การตลาดของรัฐกิจอาบน้ำแร่ อบไอน้ำ และภูมิปัญญาไทย
เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงรายและเชียงใหม่.เชียงใหม่ :
การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,2545.
- รุ่ง กาญจนวิโรจน์.“แผนการท่องเที่ยว ปี 2546” จุลสารการท่องเที่ยว.ปีที่ 22,ฉบับที่ 1
(มกราคม-มีนาคม 2546) : 4 - 18.
- ไร่ไพพรรณ แก้วสุริยะ.การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ในศตวรรษที่21.[http://conservation.forest.
ku.ac.th/ecotourdb/Cgi-bin/newsletter/pdf/2545/nov45.PDF](http://conservation.forest.ku.ac.th/ecotourdb/Cgi-bin/newsletter/pdf/2545/nov45.PDF) (11 พ.ย. 2545)
- รายงานการประชุมชาวบ้านหมู่บ้านปางมะโอ ตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่.ศูนย์
โครงการพัฒนาลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่,24 กรกฎาคม 2546.
- รายงานการประชุมชาวบ้านหมู่บ้านปางมะโอ ตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่.
หมู่บ้านปางมะโอ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่,17 กุมภาพันธ์ 2547.
- วันดี องค์กรนะสุข.ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการนวด ประคบและ
อบสมุนไพร.กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต เศรษฐศาสตร์
เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,2545.
- วิภาพร มหาชัย.พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวจีนในจังหวัดเชียงใหม่ต่อการเลือกใช้บริการ
สปาเพื่อสุขภาพ. เชียงใหม่ : การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,2544.
- ศิริชัย กาญจนวาสิ.สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย.กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2545
- ศูนย์กลางของผู้ที่จะมาเยือนและผู้เคยมาเยือนเชียงใหม่,แหล่งรวบรวมข้อมูลเรื่องราวของจังหวัด
เชียงใหม่และใกล้เคียง <http://Chiangmaivisitor.com/thai/sustainable.html>(23 พ.ย.2548)
- สมาคมแพทย์แผนโบราณแห่งประเทศไทย.ผู้ยาแผนโบราณ.กรุงเทพฯ : สารสาร มาร์เก็ตติ้ง,มปป.
- สุรินทร์ บุญชู. การประเมินผลโครงการหมู่บ้านพัฒนาที่ดิน บ้านแม่เดิม ตำบลป่าเป้า อำเภอแม่แตง
จังหวัดเชียงใหม่ . เชียงใหม่ : การค้นคว้าแบบอิสระ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
วิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,2541.
- สำนักงานประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี www.bb.go.th (15 ธ.ค.2546)

Garson, G.D. (2001), “ **PA 765 Statnote : An Online Textbook,**” Vol.2001 : [http : //
www2.chass.ncsu.edu/garson/pa 765 / statnote.htm](http://www2.chass.ncsu.edu/garson/pa_765/statnote.htm)

Judd,C.M.Smith, E.R. and Kidder, L.H. (1991) **Research Methods in Social Relations. Forth
Worth** : Holt , Rinehartand Winston.

Kidder , L.H. and Judd, C.M. (1986), **Research Methods in Social Relations (5 th.edu)**
New York : Holt Rinchart and Winsion .

Norusis , M.J. (1993) **Statistical Package for Social Sciences (SPSS) for windows :**
Profesional Statistics. Release 6.0 Chicago : SPSS Inc.

Pop.co.th,<http://www.pop.co.th/travel/content/phtml?sid=2607cid=2>(5Aug.2004)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล

นางสาวดอวาลัย มุลละ

วัน เดือน ปีเกิด	11 กรกฎาคม 2522
ที่อยู่ปัจจุบัน	49/1 หมู่ 10 ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ รหัสไปรษณีย์ 50230
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2541 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย พ.ศ. 2544 ศีษษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2546 ประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมิน โครงการสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ พ.ศ. 2547 คหกรรมศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ประสบการณ์การทำงาน	พ.ศ. 2545 – 2546 บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2546 – 2547 ครูอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดช่างคำ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2548 – ถึงปัจจุบัน เจ้าพนักงานพัฒนาชุมชน องค์การบริหาร ส่วนตำบลทุ่งสะโตก อำเภอสันป่าตอง

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น

การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยใช้สมุนไพรท้องถิ่น : ชุมชนบ้านปางมะโอ ตำบลแม่ณะ
อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้จัดทำขึ้นเพื่อต้องการทราบถึงความคิดเห็นของชาวบ้านในชุมชนบ้านปางมะโอต่อการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยใช้สมุนไพรท้องถิ่น ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์หรือผลการศึกษานี้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยและไม่มีผลต่อท่านประการใด จึงขอความร่วมมือท่านกรุณาให้ข้อมูลที่ตรงกับความคิดเห็นหรือตรงกับความจริงมากที่สุด แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความรู้ เรื่อง สมุนไพรท้องถิ่น

ส่วนที่ 4 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพของหมู่บ้านปางมะโอ

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะสามารถนำผลการศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์หรือเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนบ้านปางมะโอ ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่น

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

(นางสาวลดาวัลย์ มูลละ)

นักศึกษาปริญญาโท

สาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มการท่องเที่ยว

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ.....ปี

3. สถานภาพ

- โสด สมรส มีภรรยา อื่นๆ....

4. การศึกษา

- ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ปริญญาตรี อื่นๆ....

5. อาชีพ

- ค้าขาย รับจ้าง ข้าราชการ อื่นๆ....

6. รายได้.....บาท/เดือน

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ

1. ท่านเคยได้ยินหรือรู้จัก “การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ” หรือไม่

- เคย/รู้จัก ไม่เคย/ไม่รู้จัก

2. หากเคย/รู้จัก ท่านรู้จักแหล่งใด

- วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เพื่อน
 อื่นๆ.....

3. ท่านทราบหรือไม่ว่าการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ คือ อะไร

.....
.....
.....

4. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพมีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

5. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพน่าจะประกอบด้วยกิจกรรมอะไรบ้าง

.....
.....
.....

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความรู้ เรื่อง สมุนไพรท้องถิ่น

1. ท่านทราบหรือไม่ว่าสมุนไพรท้องถิ่นในหมู่บ้านของท่านมีอะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

2. สมุนไพรเหล่านั้นมีประโยชน์อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

3. ท่านเคยได้ยินหรือไม่ว่าสมุนไพรมานาคสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวได้ด้วยวิธีใด

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ส่วนที่ 4 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพของชุมชนบ้านปางมะโอ

1. ท่านอยากให้ชุมชนของท่านมีการจัดการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพหรือไม่เพราะเหตุใด

อยากให้มี

เพราะ.....
.....

ไม่อยากให้มี

เพราะ.....
.....

2. หากมีการจัดการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพในชุมชนของท่าน ท่านคิดว่าจะมีผลดี ผลเสียอย่างไรบ้าง
ผลดี.....

.....
.....
.....
.....

ผลเสีย.....

.....
.....

3. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพได้หรือไม่

.....
.....
.....

4. หากชุมชนของท่านสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพได้ ท่านคิดว่าควรมีกิจกรรมอะไรบ้างที่สามารถจัดขึ้นได้

.....
.....
.....
.....

5. ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนของท่านให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพคืออะไร

.....
.....
.....

6. ท่านคิดว่าถ้าหากชุมชนของท่านสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพได้ ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบบริหารจัดการและเป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการ

.....
.....
.....

7. ท่านคิดว่าควรใช้สถานที่ใดเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ

.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

ความเป็นไปได้ในการพัฒนาชุมชนบ้านปางมะโอ ตำบลแม่่นะ อำเภอเชียงดาว
จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยใช้สมุนไพรท้องถิ่น

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อ ต้องการทราบความเป็นไปได้ในการพัฒนาชุมชนบ้านปางมะโอ ตำบลแม่่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยใช้สมุนไพรท้องถิ่น จึงขอความร่วมมือท่านกรุณาให้ข้อมูลที่ตรงกับความคิดเห็นหรือตรงกับความจริงมากที่สุด แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยการ
ใช้สมุนไพรท้องถิ่น

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาชุมชนบ้านปางมะโอ
ให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยใช้สมุนไพรท้องถิ่น

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะสามารถนำผลการศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์หรือเป็น
แนวทางในการพัฒนาชุมชนบ้านปางมะโอ ตำบลแม่่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็น
แหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยการ ใช้สมุนไพรท้องถิ่น

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

(นางสาวดาวัลย์ มุลละ)

นักศึกษาระดับปริญญาโท

สาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มการท่องเที่ยว

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด

7. เพศ

- ชาย หญิง

8. อายุ

- ต่ำกว่า 21 ปี 21 – 30 ปี
 31 – 40 ปี 41 – 50 ปี
 51 ปีขึ้นไป

9. สถานภาพ

- โสด สมรส
 ม่าย อื่นๆ(โปรดระบุ).....

10. รายได้/เดือน

- ต่ำกว่า 1,000 บาท/เดือน 1,000 – 2,000 บาท/เดือน
 2,001 – 3,000 บาท/เดือน 3,001 – 4,000 บาท/เดือน
 4,001 – 5,000 บาท/เดือน มากกว่า 5,000 บาท/เดือน

11. การศึกษา

- ไม่ได้เรียนหนังสือ ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 3
 ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3
 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 สูงกว่าระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

12. อาชีพ

- รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ เกษตรกรรม.....
 รับจ้าง..... ธุรกิจส่วนตัว
 อื่นๆ(โปรดระบุ).....

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยใช้

สมุนไพรท้องถิ่น

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ	ระดับความความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วย	เฉยๆ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด
1. การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพทำให้นักท่องเที่ยวมีความสุขกายและสุขภาพจิตที่ดี					
2. การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพทำให้นักท่องเที่ยวมีอาชีพเสริมและมีรายได้เพิ่มขึ้น					
3. การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพทำให้นักท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป					
4. การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพของชุมชนบ้านปางมะโอควรใช้สมุนไพรท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบหลัก					
5. การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยใช้สมุนไพรท้องถิ่นไม่ทำให้สมุนไพรของชุมชนลดลง					
6. การดื่ม กิน สมุนไพรเป็นกิจกรรมที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวยังหมู่บ้านได้					
7. การซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพรสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวยังหมู่บ้านได้					
8. ความต้องการทดลองใช้สมุนไพรจะเป็นแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวยังหมู่บ้านได้					
9. บุคลากรที่จะดำเนินการให้บริการเพื่อสุขภาพควรเป็นบุคคลผู้สมัครใจที่จะเรียนรู้เรื่องการบริการเพื่อสุขภาพ					
10. บุคลากรที่จะดำเนินการให้บริการเพื่อสุขภาพควรเป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการหมู่บ้าน					

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วย	เฉยๆ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด
11. บุคลากรที่จะดำเนินการให้บริการเพื่อสุขภาพควรเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องสมุนไพรท้องถิ่นและสรรพคุณของสมุนไพรเหล่านั้น					

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาชุมชนบ้านปางมะโอ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยใช้สมุนไพรท้องถิ่น

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1. สมุนไพรดังต่อไปนี้ข้อใดบ้างที่ท่านคิดว่าเป็นสมุนไพรท้องถิ่นของชุมชนบ้านปางมะโอ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. กาสามปึก	☐ 2. ม้าสามตอน
☐ 3. บอระเพ็ด	☐ 4. กำลั้งเสื่อโคร่ง
☐ 5. อบเชย	☐ 6. กระชาย
☐ 7. ขมิ้นชัน	☐ 8. เป้าเลือด
☐ 9. กีบแรด	☐ 10. กวาวเครือ
☐ 11. มะโหกโดน	☐ 12. เหงือกปลาหมอ
☐ 13. ส่อม	☐ 14. ม้ากระทืบโรง
☐ 15. โศไม่รู้อุ้ม	☐ 16. เหยิงแข้งม้า
☐ 17. ตะไคร้ดั้น	☐ 18. หื้อสะพายควาย
☐ 19. คิ้วเครือดำ	☐ 20. กีบแรด
☐ 21. หญ้า 32 ราก	☐ 22. มะฮูหนามคำ
☐ 23. มะฮ่า	☐ 24. ตุ่นเครือดำ
☐ 25. เพกา	☐ 26. หญ้าเอ็นยึด
☐ 27. ไม้สามเอ็น	☐ 28. ว่านชักมดลูก

☐ 29. เล็มปิ่น	☐ 30. กรีบม้าม
☐ 31. ม้าแม่กำ	☐ 32. แก่ฮากเหลือง
☐ 33. ผาขาวปากขูด	☐ 34. เกล็ดปลาปรุง
☐ 35. หารข้างรื่อง	☐ 36. งูเห่าดำ
☐ 37. หัวใจเสือ	☐ 38. กลิ้งกลางดง
☐ 39. สรพิษดำ	☐ 40. วานสาวหลง
☐ 41. เถาวัลย์เปียง	☐ 42. หญ้าหนวดแมว
☐ 43. จะค่านแดง	☐ 44. หวานข้าวเย็น

2. กิจกรรมใดต่อไปนี้จะจัดให้บริการเพื่อสุขภาพแก่นักท่องเที่ยว

- 1. การดื่ม กิน สมุนไพร
- 2. การนวดแผนโบราณ
- 3. การนวดเท้า
- 4. การนวดแบบใช้ไม้ไผ่
- 5. วารีบำบัด
- 6. การอบ/ประคบสมุนไพร

3. สถานที่ใดเหมาะสมในการจัดกิจกรรมบริการเพื่อสุขภาพแก่นักท่องเที่ยว

- 1. วัด
- 2. โรงเรียน
- 3. ที่ว่างสาธารณะให้หมู่บ้าน

4. บุคลากรที่จะรับผิดชอบในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพของชุมชนควรเป็นใคร

- 1. ผู้ใหญ่บ้าน
- 2. สมาชิก อบต.
- 3. คณะกรรมการหมู่บ้าน
- 4. ทุกคนในชุมชน

5. ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค
ภาพประกอบการวิจัย

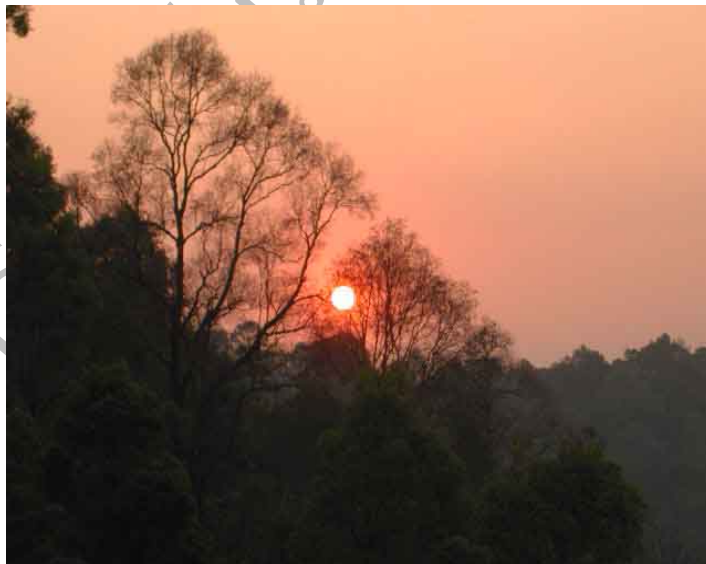
ภาพที่ 1 ภาพทางเข้าสู่หมู่บ้านปางมะโอ มีป้ายบอกไว้ชัดเจน

ภาพที่ 2 ภาพวัดอรุณจอมเมฆ หรือวัดปางมะโอ วัดประจำหมู่บ้านปางมะโอ

ภาพที่ 3 ภาพพระอาทิตย์กำลังจะขึ้น เป็นจุดชมวิวที่สวยงามอีกแห่งของ
หมู่บ้านปางมะโอ ตอนเช้ามีหมอกลงและอากาศหนาวเย็น

ภาพที่ 4 ภาพพระอาทิตย์ตกดิน เป็นจุดชมวิวที่สวยงามอีกแห่งหนึ่งของหมู่บ้าน
ปางมะโอ

ภาพที่ 5 ภาพน้ำตกธรรมชาติ ในพื้นที่หมู่บ้านปางมะโอมีน้ำไหลตลอดปี สามารถใช้กระแสน้ำตกบำบัดสุขภาพได้

ภาพที่ 6 ภาพจุดชมวิวยานไร่ชาของหมู่บ้านปางมะโอ สามารถมองเห็นทิวทัศน์ที่

ภาพที่ 7 ภาพต้นชาที่ชาวบ้านปลูก เป็นสมุนไพรที่สามารถนำมาต้มดื่มเพื่อ
สุขภาพได้

ภาพที่ 8 ภาพภายนอกของห้องอบสมุนไพรที่ถูกปล่อยให้รกร้าง ขาดคนดูแล

ภาพที่ 9 ภาพภายในของห้องอบสุมไพร วัดอรุณจอมเมฆ หมู่บ้านปางมะโอ

ภาพที่ 10 ภาพที่ใส่สุมไพรเพื่อใช้ในการอบตัว ให้ไอระเหยผ่านท่อไปยังห้องอบสุมไพร

ภาพที่ 11 ภาพที่ต็มน้ำสมุนไพร สมัยครั้งที่เจ้าอาวาสวัดอรุณจอมเมฆ ไร่ต็ม
ให้พุทธศาสนิกชน

ภาพที่ 12 ภาพผู้เข้าร่วมประชุมและตอบแบบสัมภาษณ์ เรื่องการท่องเที่ยวเพื่อ
สุขภาพโดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่น เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2546

ภาพที่ 13 ภาพการประชุมเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการให้บริการ การท่องเที่ยวเพื่อ
สุขภาพโดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่นของหมู่บ้านปางมะโอ เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์
พ.ศ. 2547 (1)

ภาพที่ 14 ภาพการประชุมเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการให้บริการ การท่องเที่ยวเพื่อ
สุขภาพโดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่นของหมู่บ้านปางมะโอ เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์
พ.ศ. 2547 (2)

ภาพที่ 15 ภาพผู้ใหญ่บ้าน นายอินทร ใจระวัง กำลังให้ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรตากแห้งของชุมชน

ภาพที่ 16 ภาพสมุนไพรแห้งของหมู่บ้านปางมะโอที่ใช้รักษาโรคต่างๆได้